

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Na očitna za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 40 K, za pol leta 5 20 K, za četrt leta 2 60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 18 v.

Reklamacije so poštnine preste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Enostopen peti-vratila (širina 38 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

72. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 9. septembra 1908.

Leto XI.

NABLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Proletarizacija slovenskega naroda in naša stranka.

Končno so bili prisiljeni tudi slovenski liberalci in klerikalci priznati, da se vrši, kot čisto naravna posledica industrijelnega in trgovinskega razvoja, proletarizacija tudi slovenskega naroda. Priznali so to deloma direktno, deloma pa indirektno in sicer ne morda radi stvari same, kakor tudi ne, da bi proučevali njenje posledice in ukrenili kaj resnično in nujno potrebnega v korist onih, ki so že in ki bodo postali proletarci, temveč iz golega strankarskega in meščanskega egoizma. Priznali so, ker so bili primorani priznati. Prisililo jih je dejstvo samo, ki ga niso mogli več prikriti, ker — s svojega stališča — niso ne mogli ne smeli pristopiti, da bi ta novi proletarijat povečal moč socialne demokracije. Kajti vedeli so prav dobro, da bi se v tem slučaju znatno zmanjšala njihova politična moč in tudi odpor meščanstva napram za življenje se borečemu delavstvu, ki bi se, združeno v mogočnih, na razrednem stališču, stoječih strokovnih organizacijah in pod vodstvom na tak način močne socialistične stranke, lažje uprlo kapitalističnemu izkoriščanju in prišlo lažje do zahtevanih pravic. Vse to so tudi slovenske meščanske stranke morale prav dobro prevdariti, ko so morale opazovati, da se število slovenskih proletarcev množi od dne do dne. Priznale so tedaj proletarizacijo in ne, da bi se brigale za delavske interese, ne da bi bil njih namen, koristiti (niti v najmanjšem pomenu te besede) delavstvu, so začele pisati o delavstvu in ga organizirati v svoje stanovske in politične namene. „N. D. O.“ v Trstu in klerikalne delavske organizacije nam jasno dokazujejo resnico naše trditve. Kakor že povsod, tako je prišla tudi jugoslovanska socialna demokracija do trenutka, ko ji ni treba več prorokovati proletarizacije naroda, ampak pečati se z njo kot z resničnim dejstvom.

Proletarizacija se mora izražati, ker je to pogoj in posledica razvoja današnjega kapitalističnega sistema. Omejiti ali celo preprečiti jo, je nam in drugim nemogoče; pač pa je dolžnost naše stranke, kot zastopnice delavskih interesov, da napne vse svoje sile, da prepreči slabe posledice in škodo, ki jo trpi že razvito delavstvo vsled proletarizacije takrat, kadar se isto izkorišča ne le zaradi potrebe, ampak tudi zaradi delavske konkurence.

Zastonj bi bilo, se enkrat pripovedovati, kako in zakaj čutijo oni, ki prihajajo z dežele, kjer so navajeni na revno življenje, v mestih izboljšan svoj materialni in družabni položaj in kako in zakaj se ne morejo občutiti teže kapitalističnega izkoriščanja

in vsled tega tudi ne solidarnosti s starimi, razredno zavednimi delavci. Tudi dejstvo, da je tako izseljevanje v rokah meščanskih strank, ki vsiljujejo tem novim trpinom svoje protidelavske in protisocialistične ideje, ki jih uče narodnega sovraštva in jim s praznimi obljubami o bogati bodočnosti sade v nezavedno dušo čut ponižnosti in pokornosti, vpliva, da prično iz sovraštva do vsake nepokoriščine in iz vdanosti sovražiteli stare, z obstoječimi razmerami nezadovoljne delavce ter odklanjajo vsako solidarnost z njimi. Tako trpe škodo prvič zavedni delavci, ker jim novodošli delajo (posebno v nekvalificiranih strokah) mezdnno konkurenco in ostajajo vsled te brez zaslužka, ali pa se morajo prilagoditi konkurenčni mezdi, katera navadno ne odgovarja zahtevam mestnega, zase in za svoje družine skrbčega delavstva; drugič pa, ker jim novodošli odrekajo solidarnost v boju za svoje pravice in zoper kapitalistično nadiskoriščanje ter si ne morejo izboljšati življenjskih in socialnih razmer. Prav vsled tega pa trpi tudi novodošlo delavstvo, ki se iz omenjenih vzrokov odreja rajše boljšemu življenju nego ponižnosti in vdanosti.

Kapitalizem pospešuje izseljevanje kmečkega ljudstva v industrijska mesta, ker ga tam potrebuje. Čim večja je ponudba dela, tem večja je mezdnna konkurenca. Kapitalizem organizira to izseljevanje in takorekoč tudi proletarizacijo v svoje interese in proti delavskim. Naša dolžnost je pa, da tako izseljevanje omejimo, ali pa naravnost za se organiziramo v prid staremu in novemu proletarijatu.

Odgovornost, ki jo čutimo za interese zavednega organiziranega delavstva, nas mora navdati z občutkom dolžnosti, da izvršimo delo, ki bo v prid vsemu staremu in novemu proletarijatu, da napredujemo z njim na poti do končnega cilja, do uresničenja socialistične ideje. Na deželi moramo ljudstvo izobraževati, pripraviti ga že sedaj za njegovo bodočo življenje, da ne pride več v mesto s sovraštvom in z vdanostjo, ampak da bo, ponosno, zavedno svoje sile in svoje misije, podalo starim sotrpinom roko v bratsko solidarnost. Naše delo se mora razširiti po deželi, kjer moramo napeti vse svoje sile, da osvobodimo že tam ljudstvo iz meščanskih in konservativnih spon in ga rešimo tistih predsodkov, ki so največja zapreka našim agitatorjem. V socialistični ideji izučeni morajo prihajati novi sotrpini z dežele v mestne socialistične strokovne organizacije. Le na tak način bo mogoče tudi nam slovenskim bojevnikom svobode in pravice olajšati proletarijatu boj zoper izkoriščanje in izgladiti pot do socializma. I. R.

Politični odsevi.

Za nižjeavstrijske deželnozbornske volitve je imenovala socialno-demokratska stranka naslednje kandidate: a) Na Dunaju: V Leopoldovem Karol Pick in Franc Wolf; na Landstrasse Johan Berut, Karol Höger, Franc Silberer in Karol Starecky; na Vidnu Anton Widlar, Matevž Milvay, Leopold Biener, Anton Dangl; v Margaretnu Franc Domes, Albert Hummel; na Neubau Edvard Rieger, Jožef Tillich, Jožef Tobola; v Jožefovnu Johan Gröbner, Karol Gürlich; v Favoritnu dr. Karol Renner, Johan Pölzer; v Simeringu Lovrenc Widholz; v Meidlingu Maks Winter; v Rudolfovem Pavel Richter; v Fünfhausu Johan Grassinger; v Otakringu Albert Sever, Karol Volkert; v Hernalzu Mihael Worell, Anton Wimmer; v Brigittenavi dr. Viljem Ellenbogen; v Floridsdorfu Karol Seitz; b) V splošni kuriji mest in trgov:

v Zwettlu Teodor Hackenberg; v Bruku ob Litvi dr. Karol Renner; c) V splošni kuriji kmetijskih občin: v Amstetnu Leopold Ettinger; v Dunajskem Novem mestu Alojz Kořinek; v Korneuburgu Anton Schlönger; v Hörmu Janez Krobath; v Waidhofnu ob Taji Janez Lenz.

Sandžaska železnica se ne bo gradila? „Novoje Vremja“ poroča, da general Musaffarpaša, predsednik častniške komisije za gradbo avstrijske sandžaske železnice, noče ostati dalje v tej službi. Tudi ga noben drugi turški častnik ne bo nadomestil in bo zato komisija primorana svoje delo ustaviti. Baje sta tudi kralj Edvard angleški in ruski minister za zunanje zadeve, Izvolsky mnenja, da naj se ustavijo v Turčiji vsa inozemska železniška dela.

Kazenski senati za mladostne. Pravosodno ministrstvo namerava, kakor je bilo naznanjeno sodiščem, odkazati vse kazenske stvari proti mladostnim, ki niso še dovršili 18. leta, pri sodnih dvorih posebnemu razsodnemu senatu in pri okrajnih sodiščih posebnemu sodniku. V kolikor je to mogoče pri organizaciji sodišč, polagalo se bo sodništvo v teh kazenskih stvareh obenem v roke varstvenega sodnika. Pri kazenskih stvareh, na katerih so udeleženi mladostni in odrasli, treba ločiti postopanje, v kolikor to gre, ne da bilo zamude. Ako ni dopustna ločitev postopanja, treba razpravljati stvar pred senatom, oziroma edinosodnikom za mladostne. Izvršitev teh odredb bi zahtevala spremembe glede razdelitve poslov; mogla bi zato stopiti v veljavo še le z začetkom l. 1909.

V Prago je prišlo odposlanstvo pariskega občinskega sveta. Zunanji povod je bil ta, da obiščejo razstavo, ki je letos v Pragi, toda glavni namen je ta, da se hrupno pokaže česko-francosko pobratimstvo. Popolnoma v redu je, če sprejme praški župan in mestno starešinstvo svoje pariske kolege na lep način; ampak tisto demonstrativno bahanje s francoskim prijateljstvom, ki je v Pragi postalo moderno, učinkuje že precej smešno, ker dela komediantovski vtisk. Docela neokusno je pa, če se porabi taka slavnostna prilika za fantalske demonstracije proti drugi narodnosti, kakor se je zgodilo v Pragi, kjer so šle nacionalistične tolpe čisto brez potrebe izzivat ondote Nemce. Take reči pa posnemajo radi tudi naši narodnjaki; ker je na Češkem lepega in dobrega, jim ostane svedea tajno.

Mladotški izvrševalni odbor je imel dne 8. t. m. sejo, na kateri se je izdal sledeči kominiké. Na prvi seji so se razpravljale priprave za deželnozbornsko zasedanje ter se je sprejelo več predlogov. Na drugi seji se je brez debate soglasno sprejel predlog, ki priznava, da je bilo ravnanje poslancev Brdlika, ministra Fiedlerja in poslancev Kramarja pri razpravah z ravnateljem Kestrankom popolnoma korektno. To je bil pač zelo miš sklep, poln krščanske ljubezni! Poslanec Černoborčič je izjavil, da daje svoj mandat izvrševalnemu odboru na razpolago, pa se je sklenilo, da se počaka do končnega razjasnitve cele zadeve. V debati o političnem položaju so vsi govorniki izražali nezadovoljnost stranke nad ravnanjem vlade napram českemu narodu. Samo malo potakati bo treba; ko bo državni zbor zopet skupaj, bodo Mladotški baronu Becku zopet zobali iz rok.

Salcburškemu deželnemu zboru predloži deželni odbor volilno reformo, po kateri bi se sedanje število poslancev, 27, zvišalo na 39. Virilni glas nadškofa ostane. Nova, četrta kurija, dobi 5 mandator, enega mesto Salcburg, 1 druga mesta in trgi, 3 pa kmetijske občine.

V Bosni in Hercegovini je bilo 1906 leta 9361 uradnikov in državnih uslužbencev; od teh je bilo domačinov 2791 ali 29,8%; tujcev iz Avstrije in Ogrske na 6570 ali 70,2%. Ta tuja birokracija tvori v Bosni nekako državo v državi. Ker nima nad seboj kontrole, gospodari v deželi tako, da jo ljudstvo, ki je itak kot tuje nima rado, naravnost sovraži, ker je zajedavka. To je samoočebiti dovolj slabo, še slabše pa je to, da se ljudstvu pod vplivom bosanske birokracije naravnost demoralizira in otopuje. Bilo bi nepravilno trditi, da bosanska uprava ne kaže sploh nikakega prizadevanja za reforme; pa te reforme se pripravljajo od zgoraj in ljudstvu se ne dovoljuje sodelovati pri

njih, zato pa ne prinašajo nikake koristi prebivalstvu ampak samo tujcem. To je znan učinek vsakega absolutizma, ki ostane nekoristen tudi kadar hoče biti koristen, kajti ljudstvo mora samo sodelovati na tem, kar je namenjeno njemu v korist. Industrija, katera je bila po avstrijskem prizadevanju v Bosno upeljana, je večinoma v tujih rokah. Socialne razmere domačega prebivalstva niso mnogo boljše, ako so sploh boljše, kakor so bile pod turško upravo, razlika je samo v tem, da se to, kar se je godilo prej s pomočjo turških paš, godi sedaj s pomočjo avstrijskih uradov. O skrbi bosanske uprave za kulturne stvari priča dejstvo, da je 1905/6 obiskovalo šolski pouk 14.33% šolsko obvezne mladine. Vseh ljudskih šol je bilo 366, za katere se je potrosilo 1.508.808 K; tem nasproti je pa bilo izdanih za vojaštvo in orožništvo 9.118.844 K, torej več nege šestkrat toliko kakor za šolstvo. V cerkveni politiki ostaja bosanska uprava zvesta staroavstrijskim tradicijam, protežira kolikor more katoliški klerikalizem, s čimer brez vse potrebe draži pravoslavno prebivalstvo, katerega je skoro polovico vsega prebivalstva v deželi.

Gospod Ebenhoch ostane minister. Njegova demisijska ni sprejeta, vladar mu je izrazil svoje zaupanje. To smo prorokovali, priznavamo pa, da nismo nič ponosni na izpolnitev prorokovanja, kajti vsak otrok je lahko ugonil, da se bo tako izvršilo. Ebenhochu so bili napadi agrarcev neprijetni; kajti v očitanju gospoda Hohenbluma je bilo marsikaj takega, da je bil odgovor že nemogoč. Vodja avstrijskih agrarcev trdi še danes, da sta mu dva ministra obljubila, da srbška pogodba ne bo uveljavljena, ne da bi se prej predložila parlamentu. In Hohenblum še danes ni vgnan v laž. Oficialno je stališče ministra Ebenhocha utrjeno. Če je pa stališče agrarcev s tem omajeno, je drugo vprašanje. Po pisavi listov, ki zastopajo agrarne nazore, se je bati, da nastopijo s svojimi zahtevami v državnem zboru prav tako silovito, kakor če ne bi bil Ebenhoch nikoli demisioniral.

Nemčija je zaradi Maroka poslala vsem državam, ki so podpisale znano algesirsko pogodbo, naj priznajo Mulef Hafida za sultana, da se povrne mir v Maroko. Francija je odgovorila, da zahteva garancije za evropske interese v Maroku in pravi, da nikdar ni rekla, da ne bo priznala Mulef Hafida, ampak da morajo biti razmere temu primerne.

Slovaški poslanec Milan Ivanka je bil v Poznani obsojen na enoletno državno ječo in na 3000 kron globe zaradi »ščuvanja proti madžarski narodnosti«. Ta grozni greh je storil na nekaterih ljudskih shodih, na katerih je poročal o svojem parlamentarnem delovanju.

Nemški cesar Viljem je zopet sprožil govor. Kar govori sedanjí prusko-nemski vladar, ni vselej važno; zadnji njegov govor v Strassburgu pa ima jedro, seveda ne sladko. Viljem je povdarjal, da hoče Nemčija obraniti mir. Ampak dejal je tudi, da se bo njegovo cesarstvo tako oboroževalo, kakor se bo njemu zdelo potrebno. Nemčija torej ne omejití oboroževanja, ampak bo še nadalje izjemala svoje prebivalce, zato da bo Viljem imel veselje nad barkami in kanoni. Ko je bil angleški kralj Edvard v Kronbergu, je sam priporočal Viljemu, naj bi Nemčija in Anglija zmanjšali izdatke za stavbe ladij; toda Viljem je odgovoril, da je nemški mornariški načrt sestavljen že do leta 1912 in da se ne da nič spremeniti. Seveda se bodo sedaj tudi na Angleškem oboroževali, kakor da so ob pamet. V kapitalistični družbi ne ostane nobena norost sama. Prišel pa bo čas, ko se bo ljudstvo povsod naveličalo večnih žrtv za militarizem in marinizem.

Italijanski zunanji minister Tittioni se je, ko se je poslovil od barona Ahrentbala, odpeljal v Berchtesgaden, kjer se je sesel z nemskim državnim tajnikom pl. Schönem. Oficialno se poroča: »Kakor v Salzburgu, se je tudi v Berchtesgadeni govorilo o aktualnih vprašanjih mednarodne politike in se je potrdila radostna harmonija v pojmovanju troveznih kabinetov.« Hvala bogu!

V Maroku je Mulej Hafid popolnoma zmagal. Zadnja Abdul Azisu zvesta četa, ki jo je vodil Mtugi, je pri Marakašu povsem pobita in Mulej Hafid zdaj sploh nima več resnega sovražnika v deželi. Njegovo priznanje se že lahko smatra za gotovo reč. Kakor znano, je Francija v prvi vrsti zahtevala, da prizna algesirsko pogodbo. Sedaj se pa kaže, da je že pred daljšim časom slovesno izjavil, da prizna brezpogojno celo pogodbo z vsami določbami. Torej nič ne pomaga. Sultan po božji milosti Abdul Azis se ni mogel držati ne s francosko vojsko, ne z božjo milostjo, ki se zdaj seveda vsa razlije nad glavo njegovega brata Mulej Hafida. To je prav tako, kakor da bi se božja milost vladarjev ravnila po zmagah.

V Kijevski guberniji so ustaski kmetje požgali mnogo graščin in skladišč z žitom. V Kijevu so našli tovarno za bombe in mnogo razstreljiva. Macedonski vstahi. Do 17. avgusta je skupno odbilo orožje v Macedoniji 810 bolgarskih, 496 grških, 108 srbskih, 7 rumunskih in 1299 albanških vstajev. Sedaj se bo nesrečna dežela vendar sčasoma pomirila in bodo mogli prebivalci mirno izvrševati svoje posle.

Ruski ministrski predsednik Stoljpin je izjavil predsedniku dume, da so vse govorice o predstojeh reakciji in o odpravi dume neresnične.

Vlada izdeluje zakonske načrte za lokalno samoupravo, za vaski občinski red in za tiskovno svobodo. Kadar govori Stoljpin o tiskovni »svobodi«, se človek kar nehoté nakremži.

V Lodžu so zaprli 200 oseb iz »boljših« krogov. Brzjovav pa ne pové, zakaj.

O nameravani stavbi ruskih oklopnih izjavlja vlada, da so vse vesti, kakor da bi bila Rusija naročila v Nemčiji štiri boje oklopnice, brez podlage.

Turški princ Jusuf Esedin je bil v Skadru na predstavi v gledališču in je imel tam zelo odkritosrčen govor o svobodi. Ali se to spodobi princu?

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Nesloga v slogi.

Trst, 6. septembra.

Slogaško-solzarska politika v Trstu se bliža koncu. V stranki besnečega narodnega fanatizma se je pojavil razkol. Veliki rodoljub, državni poslanec doktor Otokar Rybař, narodni voditelj tržaških Slovencev, je telegrafično naznanil predsedniku poslanske zbornice, da odloži mandat.

Ta vest se je raznesla že v nedeljo, dne 30. avgusta po Trstu. Nihče ni hotel verjeti, da je to res, ker se je dal Rybař voliti tudi v odbor tiste krumirske organizacije, ki je danes kriva, da je odložil mandat. Res je sicer, da je Rybař takoj pri ustanovitvi »Narodne delavske organizacije« izjavil, da se strinja z njo, ampak ima proti njej gotove premisljke, toda mož ni imel dovolj upliva, da bi preprečil to, kar je moralo priti iz demagogične politike njegovega oficirja, doktorja Mandiča.

Rybařev oficir Mandič, ki je še precej ubogljiva duša, bi bil tudi slušal svojega poveljnika, toda korporali Jaklič, Bizjak, Treven, Bufon in drugi so se spuntali tudi njemu. Posledica temu so znane pajacade po tržaškem mestu proti socialni demokraciji in odkrit boj s klerikalci. Tega doktor Rybař, slogař, ni hotel na noben način. Toda Mandič mu je razcepil progo morda tudi nehote? Na javnem shodu v Boljuncu je izjavil, da se morajo Slovenci upreti klerikalni nadvladi in črna »Zarja« tržaških nunciev je objavila te besede z veliko zadovoljnostjo ter vabila vse, kar je črnega med tržaškimi Slovenci, v boj proti slogarjem. V tržaški okolici je še precej klerikalizma sam mestni svetnik Gorjup se je že javno izjavil za klerikalca in doktor Rybař je izprevidel, nevarnost ter pravočasno — pobegnil. Bolje se posteno odsloviti kakor sramotno propasti, tako si je mislil in odšel.

Tudi se drugi vzroki so o dokt. Rybařevi demisiji. »Slovenski Narod« list, ki maši vse razpokline liberalno-klerikalne politike, ki jih napravlja s prestidizmaško dizinjolturo poslanec Hribar, se je zaletel preteklo soboto v tržaške slogarje in nazval Ribarjevo politiko kot »hofratovsko«.

Da slovenska javnost izvé, kakšna je Ribarjeva šolska politika, katero »Slovenski Narod« imenuje »hofratovsko«, je potrebno, da razložim objektivno, kar se je zgodilo o vprašanju slovenske ljudske šole v Trstu v zadnjih časih.

Pred par meseci je politično društvo »Edinost« aktivalo pri Sv. Jakobu shod vseh slovenskih staršev v Trstu. Na shod je prišlo nad 500 ljudi. Strastno in s patosom so govorili tam narodnjaški voditelji in dokt. Gregorin je rekel: Mi nismo dosegli ničesar pozitivnega, treba da vi, slovenski starši, iznajdete medus, kako naj se reši naše šolsko vprašanje.

Govorilo se je tudi o stavki šolskih otrok, o demonstraciji z otroci po mestu in druge slične radikalne stvari. Konec, shoda je bil ta, da se je na shodu izvolil odbor, sestojec iz sedmih mož, ki naj proučujejo stvar. Odbor se je konstituiral takoj po shodu in — glej čudo! Vstane en odbornik in reče: Gospoda, preden ko se nadalje bavimo s stvarjo, moram izjaviti, da sem slovenski socialist in se me strinjam z narodnjaško politiko.

Gospoda se je spogledala in glej, ko prvi odbornik sede — bil je sodrug Sešek — vstane že drugi in poda enako izjavo. Vstane še tretji — voditeljem postaja tesno pri srcu — in izjavi kakor prejšnji. No, slednjič se vendar pride do zaključka, da morajo biti v tako važnem kulturnem vprašanju vsi Slovenci solidni.

Toda socialistični odborniki so takoj izjavili, da mora v tem vprašanju biti odločujoč tudi politični odbor sovražene jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Trstu. S težkim srcem so naši »šarfmacherji« sprejeli predlog in dodali še odbor političnega društva »Edinost«.

Vršila se je samo ena seja in ker je bila tajna, ne morem vam poročati nič drugega nego to, da je bilo »šarfmacherstvo« poraženo in to po zaslugi socialistov, katerih izvajanja je podpiral doktor Rybař.

Tako postopanje mu je nakopičilo obilo sovražstva, ki je izbruhnulo v »Slovenskem Narodu« v javnost. Če bi bil Rybař liberallec, tedaj bi »Slovenski Narod« lepo molčal, kakor molči o polovičarstvu dičnega Hribarja; ker je pa slogař, mu predbaciva »hofratovstvo«.

Rybař gre in noben ne bo jokal za njim, ker breznačelnost, slogařstvo in fik-fakovstvo se nobenemu pametnemu človeku ne priljubi. Toda v Trstu ni moza, ki bi ga nadomestil v tistem tinglangu mej klerikalizmom in liberalizmom, ki bi se znal zibati obenem v farškem in brezverskem naročju.

On je zato najspretnjša in obenem menadomestljiva oseba.

Poprosili ga bodo prav milo, naj ostane in On, dober rodoljub (da je dober »rodoljub«, je znak dejstvo, da je kot najprvi vzrok podane demisije navedel propadanje svoje odvetniške pisarne) se bode uklonil »narodni« volji ter si utrdil pozicijo.

Slogaška politika bode morda še nekaj časa na površju, ampak dolgo ne, kajti praktično življenje nam dokazuje, da ko se doseže enkrat narodna zavednost, ni mogoče več tavati naprej brez cilja in brez načel. Posebno še sedaj, odkar je ustanovila Narodna krumirska organizacija nekaj revolver-zurnal. Ta list piše v zadnji številki med drugimi zlobnostmi in lažmi tudi dolg, še precej objektivni članek proti sodrugu dr. Tumi v Gorici. V omenjenem članku se nahaja tudi to:

»Narodna delavska organizacija ni politična in ima v svoji sredi več socialnih demokratov nego si dr. Tuma misli.«

Resen človek ne da nič na take trditve, toda značilne so vseeno, ker pokazujejo, kakšno razpoloženje vlada v narodnjaških krogih. V takem razpoloženju in zmešnjavi se ne more naprej brez principov in brez načel in treba bode izbirati. V slogi se je pojavila nesloga, ki je nihče več ne zamasi.

Danes je dr. Rybař spet preklčal demisijo. Komedija je končana. Jeli sloga rešena? Ne! To je šele prvo dejanje. Imamo kratek odmor; v kratkem se spet otvori zastor. Komedija se bode spremenila v dramo. Vse okoliščnosti nas podpirajo v tem prepričanju. Milost.

*) Medtem je Rybař, kakor poročamo na drugem mestu, preklčal svojo demisijo.

Socialni pregled.

O novi trgovinski pogodbi s Srbijo je izšla posebna očitvidna od vlade inspirirana brošura, katera dokazuje, da pomeni ta pogodba polno zmago agrarcev. Carinske postavke na srbske pridelke so vse zvišane, carina na pšenico, ječmen, koruzo in oves je po novi 4 do 5 krat višja nego po prejšnji pogodbi in je uvoz žita iz Srbije čisto nemogoč. Veterinarske pogodbe s Srbijo nismo sklenili, živa goveda in ovine se ne bodo smele uvažati, pač pa bode dovoljen uvoz 35 tisoč zaklanih goved in 70 tisoč zaklanih prašičev na leto, to pa samo v plombiranih vagonih, namenjenih naravnost v vsa industrijalna mesta (na Stajerskem samo v Gradec, na Primorskem samo v Trst) in tudi to po izvršenem pregledu mesa po avstrijskih živnozdravnikih. Tako je torej tudi ta vsestranska omejení uvoz odvisen od uradnega dovoljenja avstrijskih sanitarnih uradov. V letih 1901—1905 se je zaklalo v Avstriji povprek po 2.186.787 goved in po 4.226.527 prašičev; srbski uvoz ne znaša torej niti eno stotinko te potrebe. In vendar so veleposessniki in njim na ljube naši klerikalci zagnali tak trušč, kakor bi bili vsled te pogodbe popolnoma uničeni. Pri tem gospodje niso pomislili na dejstvo, da so domači industrijalni kraji prvi in glavni odjemalci domačih poljedelskih pridelkov in da ako škodujejo domači industriji, škodujejo indirektno sami sebi.

Javno gospodarstvo na Ogrskem. Veliko pozornost je vzbudil najnovejši dokaz korupcije v ogrskih uradih. Okolo Blatnega jezera bodo zidali železnico. Glavno oddajo gramoza za gradnjo železnice je oddala vlada kamenolomu v Polgardeni,

Tvrda je dobila naročbo, dodati 900.000 met. stotov gramoza po 950 K za 100 kg. Nek kamenolom v bližini Budimpešte je bil pa ponudil gramoz boljše kvalitete po 6 K za 100 kg. Lastnik polgarskega kamenoloma je poslanec grof Batthiany, član ustavne stranke. Gosp. poslanec bo s pomočjo vlade »zaslužil« nad 3 milijone kron več kakor bi bil zaslužil lastnik kamenoloma pri Budimpešti; ta pa, seveda, ni poslanec.

Domače stvari.

Nemški nacionalizem poganja, kakor v naši dobi vsak meščanski nacionalizem, cvetke, ob katerih bi človeku lahko slabo prihajalo. Kaj bujno uspeva ta flora na gnojišču »Grazer Tagblatt« in grške »Tagespost«. V zadnji prilogi »Deutsche Stimmen« čitamo v nekem članku, ki se nas drugače nič ne tiče, trditev, da vsa slovenska kultura, literatura in omika ni nič drugega, kakor prepis nemške, kakor drobtine z mize nemške kulture. Take prismođarije smo brali in slišali že večkrat, pa bi se jim le smejali, če se ne bi užigal vsak šovinizem na tistem ognjišču, na katerem gori eden. Bilo bi brezumno, zanikati vpliv, ki ga je imelo nemštvo na razvoj kulture slovenskega naroda. Ta vpliv je povsem naraven, ker so Slovenci stoletja živeli z Nemci v tako tesni zvezi, da ni mogla ostati brez posledic. Ampak za mislečega človeka je vsaka baharija s »svojo nacionalno kulturo« smešna, ker vé, da je vsa kultura plod stotisočletnega dela ne enega, temveč nesčetnih narodov. Tudi Nemci niso kar čez noč napravili sami iz sebe kulturni narod, temveč so se branili ob kulturi, katero so že pred njimi vstvarili Grki in Rimljani, pred temi pa še starejši narodi. Tudi Slovencem niso posredovali kulture samo Nemci, temveč tudi drugi mladi in stari narodi, pomnožili so jo pa tudi s svojim lastnim delom. Čudno je, da se vozijo nemško-nacionalni uredniki z železnico, ki ni nemška iznajdba, da se poslužijo brzjava in telefona, ki sta tuja izuma, da pijejo kavo in čaj, ki ne raste na Nemškem. Čudno je pa tudi, da se prav nič ne boje blamaže, kadar govorijo o slovenski literaturi in umetnosti. Seveda je naša književnost mlada, a za sramoto se nikdar ni veljala mladost. A kdor govori zaničljivo o slovenski literaturi, ne kaže nič drugega, kakor da je ne pozna. Neznanje pa tudi ni kaj posebna zasluga. Literatura, ki lahko pokaže Zupaničovo liriko in Cankarjeve povesti, bi bila vzvišena nad šovinističnim zasmehovanjem, tudi če ne bi imela nič drugega. V »Deutsche Stimmen« dopisujejo ljudje, ki živijo na Kranjskem, pa bi se od njih lahko pričakovalo, da opazijo, kar se jim godi pred nosom, zlasti če hočejo pisati o tem.

Klerikalizem je na delu. V Pragi se je vršil IV. katoliški shod česko-slovanskih katoličanov od 29. m. m. do 2. t. m. Na ta shod so prišli kardinal praški, visoka duhovščina in zastopniki plemenitaških zaveznikov s celo tropo svojih uslužbencev in plačanih somišljenikov, ki vodijo in organizirajo po deželi nezavedne in neizobražene mase. Da jim gre delo bolj gladko izpod rok in da bi preprosto ljudstvo ne poznalo, da stoji ta visoka gospoda v tuji službi, odevajo vse svoje organizacije v narodno obleko in se delajo v vsem in povsod pretilirane česko-nacionalce. Tako je tudi pri nas doma.

Povozil je vlak na dolenski železnici 34letnega kmeta iz višnjegorske okolice. Mož je peljal s konjem breskev v Ljubljano; stroj je debitel voz, ko se je peljal čez progo. Konj je nepoškodovan, voz pa razbit.

Zakaj smo kristjani in socialni demokratje. Tako je ime brošurici, ki je izšla te dni v Rimu, in jo je spisalo nekoliko »rimskega krščanskega socialcev«. Brošurica je namenjena — kakor pravijo pisatelji sami — vsem dobrovoljnim ljudem in je nekak apel na krščanske socialce, ki se snidejo te dni v italijanskem mestu Rimini in na socialne demokratke, ki se kmalu sestanejo na svojem strankinem zboru v Firenci. V tej brošurici dokazujejo pisatelji, da hodijo vsi, ki goje čiste Kristusove nauke, ki kaznujejo egoizem in vsako brutalno nasilstvo in proslavljajo vsako žrtev v prid človečanstva in zmage pravice, nedvomno po potih socialne demokracije. Telesno blagostanje, pravijo avtorji omenjene brošurice, se ne da ločiti od duševnega blagostanja, kajti bol in beda ne povzdiguje, ampak tlačijo človeka. Socialno vprašanje je predvsem vprašanje produkcije in razdelitve bogastva, toda pozabiti ne smemo da je najlepše bogastvo, ki je združeno z gospodarskim bogastvom, duševno bogastvo in čistost ideala.

Svoj spis zaključujejo avtorji tako: »Rimske cerkev se je združila z vsami konservativnimi silami. Privilegijem in bogastvu je dala na razpolago svojo moč zoper fatalni razvoj demokratizma. To pogubonosno klerikalno politiko moramo zadeti v srce. Mi vsi smo pripravljeni, sodelovati zoper ogromno infamijo, ki jo izvršuje Vatikan s tem, da je usuznil cerkev v prid obstanku sedanjega družabnega sistema. Toda mi vam kličemo: Ako se hoče, da bo protiklerikalna agitacija uspešna, je treba najprej ločiti čiste Kristusove nauke, čisti kristijanizem od onih, ki iz Kristusovih nauk delajo umazano kupčijo. Dandanes evangelij ne živi več med duhovniki, ne v papeškem dvoru ne v

prežrešni in brezidealni cerkveni birokraciji.« »Za Krista proti Vatikanu!« — to je naše geslo: »Za socializem zoper nazadnjaške in konservativne stranke!« Vam, ki nas družijo vera, pravimo: »Bodite samo kristjani, pa bodele socialni demokratje in protiklerikalci.« S drugo pa, vam, ki nas družijo ideal socializma kličemo: »Bodite samo socialni demokratje in tedaj bodele tudi pravi kristjani.«

Tako govorijo ti krščanski socialci, ki se jim je današnje stanje cerkve, duhovništva in papeštva pristudilo do dna srca ter so vprašali vodstvo italijanske socialne demokracije, če jih sprejme v svoje vrste. Omeniti moramo pa, da se je vršila uprava zaradi tega med raznimi italijanskimi socialističnimi listi in revijami živahna razprava, ali se ima ali ne sprejeti omenjene krščanske socialce v stranko in če bodo imeli v tej splohi kaj verskega zadoščenja. Definitivno odločitev ima strankarski zbor. Kako neki sodi o tem dr. Janez Evangelist Krek?

Dr. Otokar Rybač, poslanec za tržaško okolico, se je »vdal volji naroda« in je preklical svojo demisijo. Narodnjakom je torej ohranjena ne le oseba dosedanjega poslanca, temveč tudi mandat. Ko je dr. Rybač izjavil, da hoče zapustiti državni zbor, se je narodnjakov polastil nemir in takoj so ga začeli prositi, naj ne stori tega. Dr. Rybač ve gotovo sam najbolje, kako ima ceniti te prošnje. Nedvomno je bila misel nekaterih iskrena, kajti bilo bi nezmisljeno tajiti, da uživa dr. Rybač v krogih nacionalistov mnogo simpatij. Ampak v istih krogih je marsikdo, ki bi bil vsaj na tihem pozdravil Rybačovo demisijo s pobožno željo, da bi sam sedel na njegovo mesto. Toda lisici je bilo grozdje kislo, ko je viselo previsoko; nova volitev bi se bila izvršila na preveč negotovem bojnem polju in »Edinost« je vedela, kaj pravi, ko je pisala, da bi bile posledice strašne, če bi bil dr. Rybač vztrajal ob demisiji. Sedaj je nevarnost odklonjena in narodnjaki se veselijo, ampak skozi veselje se še vedno opazuje strah, ki ga je porodila misel, kaj da bo, če bo treba še enkrat iti na volišče. In ta strah ne bo tako hitro zapustil narodnjaških kosti, kakor je urno zlezel vanje.

Denunciant Nastič, ki je imel v Zagrebu gosposko življenje, so je odpeljal v Črno goro. Znano je, da je tudi tam že igral vlogo v skandaloznem procesu proti črnogorskim »zarotnikom«. Kaj išče sedaj v Črni Gori, ni znano.

Vodstvo dek. bolnišnice v Ljubljani je odložil primarij dr. Šlajmer. Začasno vodstvo je prevzel dr. Gregorič.

O bodoči gledališki sezoni se nam piše iz delavskih krogov: Iz časopisov se lahko posname, da se pripravljajo za letošnjo sezono slovenskega gledališča velike izpremembe. Marsikatera reč, ki se je v javnosti, četudi ne vedno v časopisu, strastno razpravljala, nas z delavskega stališča ne zanima. A če smo doslej molčali, se iz tega vendar ne sme sklepati, da je delavstvu sploh vseeno, kaj se godi v hramu naše Talije. Res je, da so naše materialne razmere na Slovenskem zelo klavrne in če hoče delavec vsak božji čas enkrat obiskati gledališče, je vstopnina zanj žrtev, katero čuti precej dolge. Kdor nekoliko zasleduje kulturno življenje delavskega ljudstva po drugih krajih sveta, pozna pa tudi njegovo mogočno hrepenenje po umetnosti. Na Nemškem prikazujejo takozvane »Freie Volkshöhen« velikanske vspehe; v Pragi so po vseh gledaliških redne predstave za socialno-demokratske delavske organizacije, tako da ima poprečno vsak teden vsaj po dve taki predstavi; o visoko stoječih diletskih predstavah, ki jih prirejajo česke delavske organizacije same, niti ne govorimo; na Dunaju organizira »Freie Volkshöhen« vzorne predstave za svoje člane, vsa večja gledališča, tudi Burgtheater, dajejo organiziranim delavcem razne ugodnosti, v Volkstheateru, v Raimundtheateru, Lustspieltheateru so čisto posebne predstave za delavske organizacije, gledališče v »Delavskem Domu« v desetem okraju je vedno polno. V Ljubljani se za sedaj še ne more misliti na take metode. Vendar bi pa gledališče lahko podpiralo umetniško stremljenje delavstva vsaj s tistimi »poljudnimi« predstavami, ki se bodo prirejale s popoldnevnih znižanimi vstopninami. Teh predstav se je tudi doslej udeleževalo mnogo delavcev s svojimi družbami, a prihajalo bi jih še več, če bi gledališče mislilo na delavsko občinstvo pri sestavljanju repertoarja. Misel, da zahteva to ljudstvo, le kaj za smeh in da so največje neumnosti zanj najbolje, je povsem napačna. Delavstvo ima pač mnogo naivnosti v sebi, a prav v tej naivnosti ima zdrav okus. Delavci se ne zmenijo mnogo za gesla »l'art pour l'art«, ampak iščejo tudi v umetnosti z drave zabave. Gledališka predstava učinkuje nanje močnejše kakor na blazirane frakarje, zato se mora skrbeti, da učinkuje dobro. Izbira iger za poljudne predstave bodi skrbna, na repertoar naj prihajajo umetniško dobre stvari, ki imajo ne le lepo obliko, ampak tudi kaj vsebine in sicer delavski publiki primerne vsebine, pa se bodo tudi med delavstvom pomnožili prijatelji gledališča.

Civilni pogreb se je vršil na Goriskem in sicer v Dobravljah v vipavski dolini. Pokopan je bil neki mesar iz Rojana, ki je umrl na kapi. Pobožnemu in vernemu ljudstvu ni bil po volji pater, ki je prišel na pogreb; zato so ga spodili in mesarja sami pokopali.

O politični neznačajnosti na Kranjskem piše »Naš List« uvodne članke. Predmet je res aktuelen, zlasti odkar je prišla klerikalna stranka na krmilo in leze vanjo staro in mlado. Magistratovsko glasilo ima prav, da vzbuja taka neznačajnost gnus; ampak drugo je vprašanje, če ima ravno »Naš List« pravico, pisati o teh rečeh z moralnim ogorčenjem. Kdor vzame v roko eno številko »Našega Lista« iz leta 1905 ali 1906, pa eno letošnjo, bo tudi zmajal z glavo in če ga že ne obide gnus, se tudi ne staja od spoštovanja.

Eden glavnih vzrokov siromaštva je — pomanjkanje premoženja. To modrost prodaja svojim potrpežljivim čitateljem glasilo tržaske narodne delavske organizacije. Kdor hoče postati učen, naj gre kar tja.

Babjeverstvo v Belokrajini. Jožetu Jermanu, po domače Kambiču, posestniku in mesarju v Črnomlju, je prinesel sin iz Amerike gramofon. V gostilno pride priprosta ženica in posluša, kdo da tako poje. Ko vidi, da prihajajo glasovi iz gramofona, si ga pazno, toda plašno ogleda od vseh strani, nazadnje pa pride k Jermanu in pravi: »Za božjo voljo vas prosim, vrzite tole škatljo v ogenj, v njej je sam hudčič, on poje iz nje. Trikrat sem šla okoli škatlje, pa nisem nikogar videla, hudčič poje v njej.« Da je v 20. stoletju kaj takega še mogoče, je neverjetno; pa je vendar mogoče, ne le v Belokrajini.

Neureča pri vojaškem streljanju. Iz Beljaka. poročajo: V petek se je blizu Valjaka vežbal tukaj nastanjeni 8. polk gorskega topništva. Ko so topničarji obračali topove, se je nepričakovano sprožil gorski top. Pri tem je topničarju Kovačiču, ki je bil baje proti predpisu stopil pred žrelo topa, krogla daleč proč odnesla glavo in dele trupla

Raznoterosti.

Sičinski pred kasacijskim sodiščem. V sredo je kasacijski dvor razpravljal o ničnostni pritožbi Sičinskega proti sodbi lvovskega porotnega sodišča, s katero je bil zaradi umora namestnika grofa Potocke obsojen na smrt. Kasacijsko sodišče je zavrglo prvo sodbo in je odredilo novo razpravo pred lvovskim porotnim sodiščem; razlog uničenosti je ta, da je bilo lvovsko sodišče odklonilo predlog zagovornika, naj se preišče duševno stanje Sičinskega.

Proti toči. Na Francoskem se peča ravnateljstvo poljedelske vodne uprave s pripravnimi studijami za ustroj obrambe proti toči. Na velikih zemljiščih sredi Francije se vrše opazovanja, da bi se natančno določila smer točonosnih oblakov v navadno opustosenih krajih. Določeno je bilo stvelilo opazovalcev, kateri beležijo čas, smer in učinek toče. Temu primerno se bodo zgradile na ugodnih mestih obrambe priprave. Italija je v tem obziru že dalje. Nek pomorski častnik je opazoval, da so ob času, predno se je toča vsula, Marconijevi stroji za brezžično telegrafijo zaznamovali posebno razburjenje, ki ni bilo prav nič podobno razburjenju pred navadnim viharjem. Na temelju svojega opazovanja je sestavil pomorski častnik posebno pripravo ali stroj, kateri pošilja v danem trenutku proti oblakom električne valove, ki onemogočujejo tvorenje ledenih zrn ali toče. Prvi taki stroj proti toči uspešno deluje že štiri leta pri Verceili ter varuje 400 hektarov zemlje.

Brezžično brzojavljenje preko Oceana. Kakor poročajo iz Pariza, so z Eiffelovega stolpa že doslej brezžično brzojavno zvezo s Casablanko, Berlinom in Londonom. Prihodnjic se bodo vršili poskusi z New Yorkom. V New Yorku priredijo aparate na stolpu zavarovalne družbe Metropolitan Life.

Otvoritevno naznanilo.

P. n. občinstvu in delavskim organizacijam naznanjam najuljudneje, da sem

prevzela
gostilno
na »Perlesovem marofu«, Ljubljana
Resljeva cesta šte. 22.

Točila bodem pristna dolenska vina iz znanih kleti gospoda Alojzija Zajca in Perlesovo pivo vrček po 20 vin.

Postregla bodem tudi vsaki čas s svežo, mrzlo in gorko kuhinjo po primernih, draginji odgovarjajočih cenah.

Na razpolago imam na novo opravljeno zimsko kegljišče, vse slovenske delavske časopise in klubove lokale za manjše sestanke.

Nadejaje se obilnega obiska se priporočam z odličnim spoštovanjem

Marija Petrič
restavratorka.

Delav. tiskovna družba v Ljubljani

r. z. z. o. z.

V tisku sta sledeči brošuri:

XI. zvezek knjižnice «Naprej»

„Narodno vprašanje in Slovenci“.

XII. zvezek knjižnice «Naprej»

„Strahovi“.

Naznanilo.

Ob stiri stoletnici Trubarjevega rojstva spominja se prvega slovenskega reformatorja tudi slovenska socialno-demokratska stranka. Te dni je že izšla brošura

„Primož Trubar in slovensko ljudstvo“

v založbi «Delavske tiskovne družbe v Ljubljani».
Cena 8 vinarjev.

Opozarjamo sodruge in vse delavske organizacije na to. Prosimo, da takoj naroče to zanimivo in obenem zelo aktualno brošurico.

Stiri stoletnico Trubarjevega rojstva pa proslavi socialno-demokratska stranka tudi s tem, da izda v založbi «Delavske tiskovne družbe» zanimivo protiklerikalno brošuro:

„V dobi klerikalizma“

ki bo obsegala nad vse poučno čtivo o klerikalizmu.

Zelimo, da bi se te dve brošuri kar najbolj razširili med slovensko ljudstvo. S tem se bo tudi najbolj proslavil spomin Primoža Trubarja.

Na delo tedaj!

Vabilo

na

železničarsko VESELICO

katera bode

v nedeljo, dne 13. septembra

v gostilniških prostorih

g. Petričeve, Resljeva cesta št. 22.

Začetek ob 2. uri popoldne.

Vstopnina 30 vin. za osebo.

Zabava najraznovrstnejša.

Kepljanje na dobitke 30. avgusta, 2., 5., 6., 8., 12. in 13. septembra.

K obilni udeležbi vabi najljubše

VESELIČNI ODBOR.

Klub godbenega društva v Idriji

pride

v nedeljo, dne 13. septembra

izlet v Cerkno

(Primorsko).

Odhod ob 8. uri zjutraj.

Pred odhodom se vrši koncert na Glavnem trgu.

V slučaju neugodnega vremena se izlet ne vrši.

Vabilo

na

1. redni občni zbor

konsumnega društva
za Ljubljano in okolico

vpisane zadrage z omejeno zavezo

ki se bo vršil

v torek, dne 15. septembra t. l.

v gostilni pri Končanu v Božni dolini na Glinceh.

Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Dnevni red:

1. Poročilo začasnega upravnega odbora;
2. Volitev upravnega odbora;
3. Volitev nadzorstva;
4. Pristop k Ozrednji zvezi konsumnih društev v Avstriji;
5. Raznoterosti (določitev kraja prve prodajalne, pisarna zadrage).

Na prvi redni občni zbor imajo pravico priti le tisti, ki so že vplačali pristopnino. — Drugim vstop ni dovoljen. Legitimacije za vstop so potrdilni listki, ki se naj prinesejo s seboj!

V Ljubljani, dne 1. septembra 1908.

Za «Upravni odbor»:

Anton Kristan

predsednik.

Sodruzi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitirajte „Rdeči Prapor!“ povsod za

Novost! Najnovejše! Novost!

Izšel je pravkar

deseti zvezek knjižnice časopisa «Naprej», ki obsega krasno delo sodruga Etbina Kristana

Nevarni socializem.

Cena 30 vinarjev.

Vsakdo si mora kupiti in prečitati to delce, če hoče prav razumeti socializem.

Proti klerikalizmu!

Ali ste že prečitali znamenito brošuro

„Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost“

katero je spisal vseučiliški profesor cerkvenega prava dr. L. Wahrmond?

Dobi se v prodajalni „Delavske tiskovne družbe“ v Ljubljani, Dunajska cesta 20.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Stanje hran. vlog: nad 25 milijonov kron. Rezerv. zaklad: nad 900.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4%, ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem. Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5%, na leto.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakršno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadrage knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarno stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.